

יושב הקדוש ברוך הוא ושואג פארי, ואומר: אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

בא וראה, פדגמא שיש משמרות ברקיע, כך יש משמרות בארץ. ומי הם? משמרה שניה, פלבים צועקים. זהו שפתיב (משלי ל) לעלוקה שפתי בנות הב. (ישעיה נ) והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה - חמור נוער. זהו שפתיב (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.

ועל זה בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. זהו שפתיב (שם לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באמות העולם קם. וכי מטנף מן הטנפת אתה מזכיר עם הטהור? אלא משה בטהרה, ובלעם בטמאה. ועל זה היה עושה מעשה אישות עם האתון. כתוב (שם כב) פי יקרא קן צפור לפניך וגו'. בא וראה, קן - זה הוא הגוף. בדרך - שהולך בדרכים טובות. בכל עץ - זו התורה, כמו שנאמר (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ - אלו הם ישראל שנקראו ארץ, שילמד אותם תורה. אפרחים - אלו הם נערים גדולים שיתעסקו בתורה. או ביצים - אלו הקטנים שילמד אותם אל"ף ב"ת.

והאם רבצת - אין אם אלא תורה, זהו שפתיב (שם א) ואל תטש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, (דברים כב) שלח תשלח את האם, ואחר כך את הבנים תקח לך והארכת ימים.

דבר אחר פי יקרא, כמו שנאמר (ויקרא כו) ואם תלכו עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מי היא שבע? זו השכינה.

פארי, ואומר אוי שהחרבתי את ביתי וכו'. תא חזי, פדוגמא דאית משמרות ברקיעא, כך אית משמרות בארעא. ומאן אינון. משמרה שניה, פלבים צועקים. הדא הוא דכתיב, (משלי ל טו) לעלוקה שפתי בנות הב. (ישעיה נו יא) והפלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה, חמור נוער. הדא הוא דכתיב, (דברים כב ט) לא תחרש בשור ובחמור יחדו.

ועל דא בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. הדא הוא דכתיב, (שם לד ט) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אבל באמות העולם קם. וכי מטונף מן הטנופת, אתה מזכיר עם הטהור. אלא משה בטהרה. ובלעם בטומאה. ועל זה היה עושה מעשה אישות עם האתון. כתיב (שם כב ו) פי יקרא קן צפור לפניך וגו', תא חזי, קן: דא הוא גופא. בדרך: דאזיל באורחין טבין. בכל עץ: דא תורה, כמה דאת אמר (משלי ג יח) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ: אלין אינון ישראל, דאתקרון ארץ, דמלמד להון אורייתא. אפרוחים: אלין אינון נערים גדולים, דיתעסקון באורייתא. או ביצים: אלין זעירין, דיוליף לון אל"ף ב"ת.

והאם רובצת, אין אם אלא תורה, הדא הוא דכתיב, (שם א ט) ואל תטוש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, שלח תשלח את האם, ואחר כך ואת הבנים תקח לך והארכת ימים.

דבר אחר פי יקרא, כמה דאת אמר (ויקרא כו כא) ואם תלכו עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מאן איהי שבע, דא שכינתא.

בְּרֵךְ: דָּא קְבוֹרַת רַחֵל, דְּאִיהֵי קְיַימָא בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים, וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנְחָם לָהּ וְלֹא צָבִיאת לְקַבְּלָא תַּנְחוּמִין, הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ירמיה לא יד) מֵאֲנָה לְהִנְחָם עַל בְּנֵיהּ. וּבְשָׁבִיל דְּאֲזָלוּ עִמּוּ בְּקָרִי, גְּלָהּ לְהוֹן, וּשְׂכִינְתָא גְּלַתְהָ עִמָּהוֹן.

בְּכָר עֵץ: דָּא יְרִיחוֹ. אוּ עַל הָאָרֶץ: דָּא יְרוּשָׁלַם. אֶפְרוּחִים: אֲלִין פְּרוּבִים דְּלַעֲלָא. אוּ בִיּוּצִים: אֲלִין פְּרוּבִים דְּלַתְתָּא. אֲנַפֵּי רַבְרְבִי, וְאֲנַפֵּי זוּטָרִי.

וְהָאֵם רוּבְצַת עַל הָאֶפְרוּחִים אוּ עַל הַבִּיּוּצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה נא) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה וְהָאֵם אִמְכֶם. וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהָאֵם יָמִים, בְּשָׁבִיל שְׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מְגוּזָלָה וּמְקַנָּה. וְזֵה גוֹרֵם לָךְ אַרְיכוֹת אֶפְסִים, שְׁשַׁת הַיָּמִים שְׁלַמְעָלָה, שְׁיִרְחַמוּ עַל הָעוֹלָם. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וּמֵאֲרִיף הַרְגֹז מֵהַפְּנִים, שְׁהִסְתַּלְקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שם לא) וְרֵאִית אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.

דוּדֵי יָרֵד לְגַנוּ לְעֶרְגוֹת הַבִּשְׁם לְרַעוֹת בְּגַנְיָם וְלִלְקֹט שׁוֹשְׁנִים (שה"ש ו ב). תָּא חֲזִי, כָּל הַשִּׁירִים קָדַשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קָדַשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמְרַת דוּדֵי. הִדָּא הוּא דְכְּתִיב, (שם ה י) דוּדֵי צַח וְאָדוּם.

תָּא חֲזִי, בְּשַׁעֲתָא דִּיהָ פְּלַגוֹת לֵילִיא. אִיתְעַר שְׁלַהוּבָא חָדָא, וַיַּעוֹל תַּחֲוֹת גְּדַפֵּי דְתַרְנַגּוּלָא, וְקָאֲרִי. וּבִהָהוּא שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרֵד אֶל גְּנוּ, דְּאִיהוּ גֵן עֵדֵן עֵילְאָה, דְּאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבִהָהוּא שַׁעֲתָא

בְּרֵךְ - זו קְבוֹרַת רַחֵל, שְׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּפִרְשַׁת דְּרָכִים. וַיִּבְשֹׁר לָהּ וַיִּנְחָם אוֹתָהּ, וְלֹא רוּצָה לְקַבְּלַת תַּנְחוּמִים. זֵהוּ שְׁכַתוּב (ירמיה לו) מֵאֲנָה לְהִנְחָם עַל בְּנֵיהּ. וּבְשָׁבִיל שְׁהָלְכוּ עִמּוּ בְּקָרִי, הַגְּלָה אוֹתָם, וּשְׂכִינָה גְּלַתְהָ עִמָּהֶם.

בְּכָר עֵץ - זֵה יְרִיחוֹ. אוּ עַל הָאָרֶץ - דָּא יְרוּשָׁלַם. אֶפְרוּחִים - אֲלוּ הַפְּרוּבִים שְׁלַמְעָלָה. אוּ בִיּוּצִים - אֲלוּ הַפְּרוּבִים שְׁלַמְטָה. פְּנִים גְּדוּלוֹת וּפְנִים קְטַנוֹת.

וְהָאֵם רוּבְצַת עַל הָאֶפְרוּחִים אוּ עַל הַבִּיּוּצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבְּנִים שְׁלַח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. זֵהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נא) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם. וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהָאֵם יָמִים, בְּשָׁבִיל שְׁהָאֵם הוֹלֶכֶת וְנוֹדֶדֶת מְגוּזָלָה וּמְקַנָּה. וְזֵה גוֹרֵם לָךְ אַרְיכוֹת אֶפְסִים, שְׁשַׁת הַיָּמִים שְׁלַמְעָלָה, שְׁיִרְחַמוּ עַל הָעוֹלָם. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שמות לד) ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת. וּמֵאֲרִיף הַרְגֹז מֵהַפְּנִים, שְׁהִסְתַּלְקוּ בַּעֲוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שם לא) וְרֵאִית אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.

דוּדֵי יָרֵד לְגַנוּ לְעֶרְגוֹת הַבִּשְׁם לְרַעוֹת בְּגַנְיָם וְלִלְקֹט שׁוֹשְׁנִים (שיר ו). כָּא וְרֵאֵה, כָּל הַשִּׁירִים קָדָשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קָדַשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרַת דוּדֵי. זֵהוּ שְׁכַתוּב (שם ה) דוּדֵי צַח וְאָדוּם.

כָּא וְרֵאֵה, בְּשַׁעֲתָא שְׁמַגִּיעַ חֲצוֹת הַלַּיְלָה, מְתַעוֹרַרַת שְׁלֵהֶבֶת אַחַת וְנוֹכְנֶסֶת תַּחַת פְּנֵי הַתַּרְנַגּוּל, וְקוּרָא. וּבְאוֹתָהּ הַשַּׁעֲתָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָרֵד אֶל גְּנוּ, שְׁהִיא גֵן הָעֵדֵן הָעֵלְיוֹן שֵׁישׁ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתָהּ שַׁעֲתָא מְתַעוֹרַר הַתַּרְנַגּוּל שֶׁל מַעְלָה, וְאוֹמֵר: קוּמוּ כָּל אוֹתָם שְׁשֹׁנָה בְּחוּרֵיהֶם,

הנה השעה היא לחבר האילת עם בעלה. אשריו כל אדם שיקום בחצות הלילה להתעסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים מקשיבים לקולו. זהו שפתוב היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני (שם ח).

ובשעה הזו, מי שמתעסק בתורה, מוריק עליו חוט אחד של חסד. ובשעה הזו הקדוש ברוך הוא ירד לגנו. למי ירד? לערגות הפשם. ומי הם ערוגות הפשם? זהו שפתוב (שמות ל) בשמים ראש. ומי הם? צדיקים. ררעות בגנים - בגן העדן שלמעלה וגן העדן שלמטה, שנקרא העולם הזה והעולם הבא. ללקט שושנים, מי הם השושנים? אלו הצדיקים שהתעסקו בתורה, ואותם שמרחשים תורה בשפתותיהם. זהו שפתוב שושנים, אל תקרי שושנים אלא שושנים, שאפלו בקבר רוחשות תורה.

אמר לו: וכי לאותם שמתעסקים בתורה הורג אותם קדם זמנם, והם צדיקים שלא חטאו? בא וראה, בשעה שירבעם היה תינוק, היה זכאי, ולא היה לו חטא. אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות: לך ותביא את ירבעם בן נבט.

באותה שעה אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה שמך הוא אדיר בו, והוא צדיק - הנח לו, ועל זכותו יבוא לנו שפע. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם רצונכם שאעזב אותו, אני עוזב אותו.

באותה שעה אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה דאיהו שמך איהו אדיר ביה, והוא צדיק, אנח ליה, ועל זכותא דייליה ייתי שפע לנא.

אמר להון קודשא בריך הוא, אי רענא דילכוון דאשבוק ליה, אנא שביק ליה.

אתער תרנגולא דלעילא, ואמר, קומו כל אינון דשינתא בחוריהון, הא שעתא איהי לאתחברא איילתא בבעלה. זכאה איהו כל בר נש דיקום בפלגות ליליא לאתעסקא באורייתא. דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא אציתו לקליה. הדיא הוא דכתיב, (שם ח יג) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

ובהאי שעתא, מאן דאתעסק באורייתא, איתרק עליה חד חוטא דחסד. ובהאי שעתא, קודשא בריך הוא ירד לגנו. למי ירד, לערוגות הפושם. ומאן אינון ערוגות הפושם, הדיא הוא דכתיב, (שמות ל כג) בשמים ראש. ומאן אינון, צדיקים.

ררעות בגנים, בגן עדן דלעילא, וגן עדן דלתתא, דאיקרי העולם הזה, והעולם הבא. ללקוט שושנים, מאן אינון שושנים. אליון צדיקיא דאתעסקו באורייתא, ואינון דמרחשן אורייתא בשפוותיהו. הדיא הוא דכתיב, שושנים, אל תקרי שושנים, אלא שושנים, שאפילו בקבר רוחשות תורה.

אמר ליה, וכי לאינון דאתעסקון באורייתא קטיל לון קודם זמנם, ואינון צדיקים דלא חבו. תא חזי, ירבעם בשעתא דהיה ינוקא, היה זכאי, ולא היה חובה, אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות, זיל ואייתי ליירבעם בן נבט.

בהווא שעתא אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח יב) ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. מה דאיהו שמך איהו אדיר ביה, והוא צדיק, אנח ליה, ועל זכותא דייליה ייתי שפע לנא.

אמר להון קודשא בריך הוא, אי רענא דילכוון דאשבוק ליה, אנא שביק ליה.